

A szivárványhíd alatt

Hölgyeim és Uraim! Tisztelt dabas-gyóni polgárok!

Olyan kiállítás megnyitójára gyűltünk itt egybe, amely nyomán – akár a vízözön után Noé bárkája fölött – szivárvány ragyog föl az egünkön. Az égi tünemény egyik ága valahol a Kolozsvár és Marosvásárhely közötti tájékban gyökerezik, utána átível egy máig megemészthetetlen, mesterséges határon, végül földet ér a kilencvenháromezer négyzetkilométerre zsugorodott anyaország földrajzi középpontjának a szomszédságában. E szivárvány különböző szakaszairól és színeiről engedjenek meg a következő percekben néhány gondolatot.

Gálfy-Bódi Tamás a közép-erdélyi Mezőség egy vegyes lakosságú falujában, Mezőbergenyén látta meg a napvilágot – mily véletlen egybeesés október 23-a után két nappal ezt kimondanom -, ötvenhat esztendővel ezelőtt. Bár egész eddigi életét nélkülözések, küzdelmek, több bánat, mint öröm jellemezték, hétszilvafás nemes ősei tartását máig megőrizte, amely szilárd erkölcsi alapokon, népe-nemzete iránti megkérdőjelezhetetlen elkötelezettségen nyugszik.

Képzőművészeti iskoláit Marosvásárhelyen végezte, munkatársa lehetett üstökös formátumú földije, Sütő András ottani, „Új Élet” című hetilapjának, de grafikái Erdély-szerte föllelhetők voltak. Tizenöt egyéni és jó néhány csoportos kiállítás jelzi ennek az életszakasznak az állomásait.

Mindez azonban nem a Nyíró és Tamási által idilli fénybe vont „góbés” székely világában, hanem Ceausescu Romániájában zajlott. A művész nem a behódoló, hanem az egyenes gerincű, nyakas kálvinisták fajtájából való, így törvényszerűen ütközésbe került a diktatúrával. Ahogy önéletrajzi írásában fogalmaz, „mert nem voltam hajlandó a zsarnokság által kötelezett normáknak eleget tenni, a hatalom megvonta tőlem a művészi megnyilvánulás mindennemű lehetőségét”.

S aki körül elfogy a levegő, az – hasonlóképpen azokban az években sok ezer sorstársához – kitörési

pontot keres, például vándorbotot ragad. Gálfy-Bódi Tamásban megvolt az eltökéltség és képesség az újrakezdésre: tizennégy esztendeje az anyaországban építi újjá és teljesíti ki művészi életművét. Aki csak egy kicsit is ismeri a közel fél évszázados agyimosás utáni társadalmi közeget csonkolt hazánkban, az sejtheti, hogy mindez nem ment zökkenőmentesen s egyértelműen támogató légkörben...

Ennyit a művészetszociológiai és közelmúlt-történeti háttérrel. Gálfy-Bódi Tamás viszont a „csak azért is” etikáján csiszolódott, eredeti alkotó, akinek munkássága immár egyetemes magyar esztétikai érték. Az ősi kopjafafaragás, székelykapu-díszítés, rovásírás nyomdokain haladva legjobb fametszőink – Badai György, Gy. Szabó Béla, Imets Dénes és mások – méltó követőjeként készíti linó- és fametszeteit, alu-karcait. E hozám legközelebb álló kifejezési formájáról mondta egyszer Mátyás B. Ferenc: „A vésett barázdák technikájával jeleníti meg számunkra az erdőn túli tájból ösztönösen az emlékezetébe rögzült élményeit, mintha csak a múltó idő szerepében, a jó és a rossz kánonja szerint karakter-ráncolattal kívánná ismerőssé varázsolni a feledésből megmentésre felértékelt tájakat, arcokat (...) E művek fekete-fehér, tárgyi és térbeli, fény- és árnyjátékváltozása, az aforizmák töménységével láttelelezik az erdélyi országrész még fellelhető szépségeit.”

Alkotás-lélektanilag feltétlenül új korszakot – és pedig az egzisztenciális nehézségek ellenére a remény légkörét sugalló alkotói szakaszt – jeleznek a mostani kiállításon önálló egységként látható olajfestmények Gálfy életében. A fekete-fehér balladás kontrasztja után a színek dominánssá válása, megítélésem szerint az anyaország viszonyaiba való beilleszkedés, az egyébként nem általánosítható, sikeres „gyökérátültetés” lelki lenyomata. Mindez a folytonosság és megújulás szintéziseként jelentkezik: élményvilágában továbbra is jelen vannak az áttelepülés előtti hazai és más elcsatolt területekről származó emlékek, impresziók – hadd utaljak csak a közelünkben lévő „Erdőalj”, a „Nyírfás” vagy akár a pusztulás nyomán kisarjadó

új élet, a „Magányos fűz” víziójára -, ugyanakkor az őt körülvevő, itteni valóság is immár megjelenik festményein. Ez utóbbira példa a lakóhelyéhez közel eső Óbuda szemünk előtt eltűnő házainak, a Margit-szigeti ősznek, vagy a bőszi „Dunaszaurusz” által veszélyeztetett kisalföldi tájnak a megörökítése.

Általa eddig nem művelt technikákat, módszereket is kipróbál: pontozás („tuffolás”) – lásd „Meggyötört fák”, „Őszelő” -, a japán kortárs művészetre asszociáló egy-két-színvariációs művek – „Deres táj lilában és kékben”, „Barnás fényben I-II.”, „Holdfényes csend”, „Szomorúfűzek kékben”, „Virradat”, „Nyíres lilában”. Témái között pedig fölbukkan korunk globális, bomló világa – „Színes paranoiák, avagy odvas fűzek” – és az új helyzetben helyét kereső magyarság értékvesztésének-értékkeresésének problémája – a Balogh János akadémikus emlékének ajánlott „Csendélet borostyán gyönggyel”.

A sokoldalú alkotó ember, ha műzsája s nemzeti lelkiismerete arra inspirálja, tollat ragad, hogy versben fohászkodjék Urához. Ha szűknek érzi a történelem által köréje vont határokat, nyaranta áthágja őket, és második évtizede foglalkozásokat vezet a dél-bácskai Temerin képzőművészeti alkotótáborában. Végezetül hadd utaljak Gálffy-Bódi Tamás jelentős folyóirat-, illetve könyvalkotói munkásságára. Grafikusként és képzőművészeti tanácsadóként a '90-es években meghatározta az Erdélyi Magyarság c. lap arculatát és a szemle legjobb írásait tartalmazó antológiakötetet. Közös

munkánk eredményeként az ő metszeteivel adtuk ki Venczel József csíksomlyói passió-újrálmodását, a Misztérium-játékot Magyarországon, de borítót tervezett Mátyás B. Ferenc regényéhez is. Szülőfaluja saját gyűjtésű népmeséiből szintén metszetekkel illusztrált kötetet tett közzé, Az ébredés dilemmái címmel pedig ötven év élettapasztalatainak a sűrítményét vehetjük kézbe, aforizmakönyvecske formájában.

Művei eljutottak a Kárpát-medence magyarlakta területei mellett Nyugat-Európa, a tengerentúl, sőt Ázsia magángyűjteményeibe. Most pedig itt állunk a bevezetőben említett szivárványhíd alatt. A Vigadó Galériát irányító, nálam sokkal avatottabb műértő, Feledy Balázs szavaival ajánlom Gálffy-Bódi Tamás képeit a szíves figyelmükbe: „Ha ember nem is látható ezeken a végtelenbe futó tereken, akkor is nagyon emberi érzéseket sugallnak művei, leginkább drámai asszociációkkal. Képzeteink egyrészt felidézhetnek konkrét tájélményeket havasokkal, boglyákkal, ösvényekkel, rönkökkel, de Gálffy-Bódi egyik sajátossága, hogy művei felidéznek a ballada mély, tragédiát is sejtető világát, s eszünkbe juttatják akár Reményik Sándor, Wass Albert, Tamási Áron vagy épp Dsida Jenő költészetét és prózáját. S kifejezik azt az állapotot, melynek szinte emblémája a meghívón is látható nyomat, a Gyökerek, amely jelképében utal arra, hogy milyen erősen is köti a múltja az embert egy vidékhez, s azt is, hogy épp e gyökerek által valamiféle rabságba is tudunk kerülni, de szabadok is vagyunk.”

Gálffy-Bódi Tamás: Gyökerek (linómetszet)

* Elhangzott 2002. október 25-én a dabas-gyóni Halász Móricz Kúriában, Gálffy-Bódi Tamás képzőművész kiállításának megnyitójaként